

Vrste savremenih ratova i oblici agresije

General-potpukovnik
STEVO ILIĆ

Opštenarodni odbrambeni rat — jedini je rat koji bismo vodili

Dosadašnju diskusiju shvatio sam kao stvarni napor da pokušamo da teorijski obrazložimo i, koliko je to moguće, poboljšamo naša doktrinarna rešenja u kontekstu mogućnosti agresije uopšte, i posebno eventualne agresije na našu zemlju. To su ona rešenja koja su specifična, naša jugoslovenska. Dosadašnja rasprava pružila je u tom pogledu obilje ideja i alternativa, što nam omogućava da iz više dobro obrazloženih mogućnosti odaberemo onu teorijsku alternativu koja najviše odgovara i našoj doktrini i našoj praksi, i praksi međunarodnih odnosa i ponašanja vojnog faktora u savremenom svetu.

Današnja rasprava donekle mi pomaže da otklonim neke dileme o kojima je bilo reči prilikom razvrstavanja ratova i mogućih vrsta agresije. Postavlja se pitanje: zašto u podeli i karakterizaciji savremenih ratova uporno insistiramo na klasifikaciji na *lokalni* (ograničeni) i *svetski*, kada je jasno da naš opštenarodni odbrambeni rat ne možemo svrstati ni u jednu od poznatih vrsta klasifikacije. Ako je to tako, a jeste, sasvim je sigurno da takva klasifikacija nije adekvatna, jer nam ne olakšava da sredimo teorijske probleme, a ona, pored ostalog, upravo tome i služi. Pitam se šta onda da činimo.

Odgovorio bih sasvim slobodno: prihvatimo činjenicu da je opštenarodni odbrambeni rat jedina vrsta rata koju bismo vodili i za koju se pripremamo. Opravdano se može prigovoriti da je u osnovi svrstavanja našeg eventualnog rata u opštenarodni odbrambeni kao posebnu vrstu ili tip rata, prenatlažen društveno-politički kriterijum klasifikacije, i da ovde još nedostaje vojno-tehnički i tehnološki

kriterijum razvrstavanja. I za ovo imam predlog: proširimo prvu tezu, pa kažimo da će Jugoslavija uvek i u svakoj prilici, i sa društveno-političkog i sa vojnog aspekta, voditi *isključivo opštenarodni odbrambeni rat*. Ako pođemo od ovakvog stanovišta, onda se postavlja pitanje: da li ova ili ona vrsta rata, prema različitim stranim klasifikacijama, za nas više ima praktički, doktrinarni značaj, ili to ostaje za nas, uglavnom, u sferi teorije. Ne kažem da i teorija za nas nije bitna, ali ne u meri u kojoj nas zanimaju neki teorijski problemi koji dublje zadiru i u doktrinarna opredeljenja. A za koju vrstu rata se pripremamo, nije samo teorijsko već pre svega doktrinarno pitanje.

Ako usvojimo ovakvo stanovište, onda se sa punim teorijskim i praktično-doktrinarnim značajem ponovo aktuelizira pitanje o mogućim vrstama agresije na SFRJ. Mislim da bi eventualne vrste agresije i sada mogli označiti onako kako je to kod nas i od ranije poznato: *agresija sa radikalnim ciljem i agresija sa ograničenim ciljem*. Ne tvrdim da bi neizostavno morali da ostanemo pri ove dve vrste agresije. Mislim čak da bi, u skladu sa onim što je izložio drug Hodžić, mogli definisati i neke druge modalitete agresije, pri čemu bi verovatno morala naći svoje mesto i agresija u okviru specijalnog rata, mislim, naravno, na njegove najdrastičnije oblike i sadržaje, ne pleđirajući deciderano za naziv kako sam ja predložio. Neka to bude jedan od naših narednih teorijskih i istraživačkih zadataka.

Slažem se da diferenciranje agresije na našu zemlju možemo dalje vršiti prema sredstvima i načinima izvođenja. Tek svestrana karakterizacija mogućih vrsta agresije na SFRJ dala bi dovoljno teorijskih pretpostavki da na doktrinarnom planu svestrano razmotrimo načine na koje se takvim modalitetima agresije možemo efikasno suprotstaviti.

Te načine suprotstavljanja različitim vrstama agresije, ili bolje reći različitim modalitetima unutar pojedinih osnovnih, glavnih vrsta agresije, ja bih — kao što smo to i do sada činili — nazvao *oblicima oružane borbe*. Naravno, oblici oružane borbe odnosili bi se na oblike suprotstavljanja agresiji koja bi se prevashodno realizovala oružanom borbom. To odmah podrazumeva da moramo odrediti i teorijski oblikovati onaj tzv. način suprotstavljanja i agresiji u okviru specijalnog rata. U tom slučaju imali bismo ove načine suprotstavljanja agresiji: prvi način, *društvena samozaštita od specijalnog rata u miru i ratu*, drugi način bio bi *frontalni oblik*, treći *kombinovani* i četvrti *partizanski oblik oružane borbe*.

Naša diskusija je jasno pokazala (to nam je i od ranije poznato), da se sve više gubi granica između oružanih i tzv. neoružanih oblika ugrožavanja kao mogućih vrsta agresije. Naime, politički ciljevi strategije, što i jeste cilj upotrebe oružanih snaga i oružane borbe kao krajnjih i najdrastičnijih oblika primene sile, postižu se danas i sa naizgled manje brutalnim sredstvima. Agresor i agresija navlače novo ruho, ali im cilj ostaje isti. Moramo uočiti tu već jasno izraženu tendenciju, moramo je teorijski definisati i objasniti, kako se ne bismo našli u situaciji koja, vojnički gledano, ne bi bila ni »čista« ni klasična, već kombinacija svih mogućih oblika spoljne i unutrašnje destrukcije sistema. U tom slučaju moramo odgovoriti na osnovno pitanje: kako će se sistem suprotstaviti tim vrlo različitim sredstvima i metodama. Naravno ne mislim da to moramo već sada učiniti, ali je sigurno da o tome moramo već sada razmišljati. Moramo, dakle, u teorijska razmatranja o vrstama i karakteristikama moguće agresije na SFRJ i u naš odgovor na nju, sve više unositi nova poimanja koja će omogućiti da sagledamo promene koje se u tom domenu dešavaju, da obuhvatimo novine koje u sadržaju pojma agresije nastupaju na osnovu promena u materijalnom, vojnom i političkom faktoru uopšte.

General-potpukovnik
u penziji

DUŠAN DOZET

O vrstama agresije

Raspravu o mogućim vrstama agresije uopšte, i posebno o mogućim vrstama eventualne agresije na SFRJ, smatram veoma značajnom: a) od toga kako sagledavamo, definišemo i klasifikujemo moguće tipove agresije u velikoj mjeri će zavisiati neki bitni teorijski stavovi naše strategije oružane borbe; b) od toga će zavisiati i mnoga naša praktična rješenja u domenu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite — ne samo, dakle, u domenu oružane borbe. Stoga želim naglasiti da klasifikovanje agresije za nas ima ne samo *teorijski*, već i *praktični* značaj.

Prvo pitanje koje se neminovno nameće je: šta se pod agresijom podrazumijeva.